Climate Leadership Coalitionin asiantuntijalausunto valtioneuvoston selontekoon VNS 3/2020 vp

(Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa)

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Climate Leadership Coalitiolta (CLC) kirjallista lausuntoa asiakirjasta VNS 3/2020 vp Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta - Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa (https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/VNS+3/2020) ja asiantuntijamme on kutsuttu kuultavaksi 3.12.2020. Kiitämme mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa. Olemme toimittaneet saman lausunnon myös ympäristövaliokunnalle.

Agenda2030 tähtää köyhyyden poistamiseen sekä kestävään kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelma (2019) rakentuu kestävälle kehitykselle.

Valtioneuvoston selonteko esittelee toimenpiteet, joilla hallitus edistää kunkin 17 kestävän kehityksen tavoitteen toteutumista Suomessa ja globaalisti. Selonteko kuvaa Suomen nykytilanteen Agenda2030:n toteuttamisessa, hallituksen toimet kunkin 17 kestävän kehityksen tavoitteen osalta, toimeenpanotyötä ohjaavat politiikkaperiaatteet, kansallisen toimeenpanon organisoinnin, sekä toimeenpanon seurannan ja arvioinnin mekanismit.

Yleisenä kommenttina selontekoon esittäisimme että sen tavoitteet ovat erinomaisia. Muistuttaisimme kuitenkin että ilmastonmuutoksen mukanaan tuomat seurausvaikutukset ulottuvat hyvin laajalle yhteiskuntaan ja siten peräänkuuluttaisimme tarvetta priorisoida ilmastotoimia myös osana Agenda2030 ohjelman tavoitteiden mukaista toimeenpanoa. Ilman ilmastollista vakautta on vaikea ylläpitää puitteita yhteiskuntien kestävälle kehitykselle.

Esitämme alla yksityiskohtaiset kommenttimme tavoitekokonaisuuksittain. Agenda2030:n tavoitekokonaisuuksiin 5,10,12 ja 14-17 meillä ei ole yksityiskohtaisia komentteja.

TAVOITE 1: Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta

On hyvä, että kohta: 1.5 Yhteiskunnan katastrofivalmiuden parantamisessa ja ilmastonmuutokseen varauduttaessa eri väestöryhmien asemaan kiinnitetään huomiota – on huomioitu suunnitelmissa, mm. kansainvälisen kehitystyön osalta.

TAVOITE 2: Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävää Maataloutta

Pidämme tervetulleena erityisesti sitä, että maatalouden ilmastopäästöjen vähentämiseksi ja hiilinielujen lisäämiseksi on suunniteltu toimenpiteitä (2.3).

TAVOITE 3: Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille

Lämpenevä ilmasto tuo mukanaan uusia terveysuhkia. Selonteossa mainittujen tavoitteiden lisäksi pidämme tärkeänä myös muuttuvan ilmaston aiheuttamien terveysvaikutusten kartoittamista sekä

mahdollisesti niihin varautumiseen tarvittavan toimenpideohjelman laatimista.

TAVOITE 4: Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset Oppimismahdollisuudet

Pidämme selonteon mukaista tavoitetta ottaa huomioon kestävä kehitys ja ja ilmastokasvatus eri koulutusasteilla läpileikkaavina teemoina erinomaisena. Haluaisimme kuitenkin muistuttaa että hallitusohjelman mukaisesti kestävyyskriisin ratkaiseminen edellyttää nopeaa systeemistä muutosta yhteiskunnassa ja siten pitäisimme ensiarvoisen tärkeänä ilmastoratkaisuihin, kiertotalouteen ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvien näkökohtien voimakkaampaa integroimista osaksi kaikkien koulutusasteiden opetusta.

TAVOITE 6: Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille

Vedestä on tulossa kriittinen resurssi ilmaston lämpenemisen myötä. Pidämmekin erinomaisena hallituksen tavoitetta toteuttaa kansallinen vesihuoltouudistus, jolla etsitään ratkaisuja Suomen vesihuollon uudistamiseen ja toimintaympäristön muutosten ennakointiin sekä tavoitetta ottaa harppauksia kohti Suomen vesihuoltolaitosten ilmastoneutraaliutta ja resurssiviisautta hyödyntäen uuteen teknologiaan ja kiertotalouteen perustuvia ratkaisuja. Haluaisimme kuitenkin korostaa, että toimintaympäristön muutosta arvioitaessa ilmaston lämpenemisen mukanaan tuomia haasteita vesihuollolle tulisi kartoittaa riittävän laaja-alaisesti.

TAVOITE 7:Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille

Energiamurros on keskeinen osa transformaatiota kohti ilmastoneutraaliutta. Selonteossa on tunnistettu hyvin keskeiset elementit. Korostamme kuitenkin, että hiilineutraalius-tavoitteen edellyttämä systeeminen muutos toteutuu parhaiten ennakoitavissa olevassa, markkinapohjaisessa hintaohjatussa toimintaympäristössä. Poliittisten ohjaussignaalien tulisi olla riittävän vahvoja ja ennakoitavia myös pidempää suunnittelu- ja toteutusaikaa edellyttäville investoinelle.
Uuden vähähiilisen teknokogian ja uusien toimintamallien käyttöönoton edistämiseksi kehoittaismme harkitsemaan ennakkoluulottomasti esim. kysyntäperusteisten politiikkojen (esim. Carbon Contracts for Difference) ja erilaisten palvelumallien (esim. energy as service) käyttöä.

TAVOITE 8: Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja

Selonteon mukaan hallitus vauhdittaa siirtymistä bio- ja kiertotalouteen uudella kestävän kasvun strategialla. Nämä ovat tärkeitä alueita, mutta myös useiden muiden sektoreiden hiili-intesiteettiä vähentävät toimenpiteet (esim hiilineutraalin teräksen valmistuksen edistäminen) tulisi olla olennainen osa kestävän kasvun edistämistä ja strategiaa. Toinenpiteenä ehdotamme teollisuuden hiilineutraaliustiekartttojen pohjalta tehtävää kasvustrategiaa, jonka teossa autamme mielellämme. Suomella on erinomainen mahdollisuus hyödyntää luomiaan vähähiilisiä ratkaisuja vientimarkkinoilla ja siten edistää ilmastonmuutoksen hillintää maailmanlaajuisesti (kasvattaa suomalaisten yritysten hiilikädenjälkeä) turvaten samalla suomalaista hyvinvointia.

TAVOITE 9: Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja Innovaatioita

Korostaisimme energia- ja tietoverkkojen keskeistä merkitystä hiilineutraalin yhteiskunnan toiminnan mahdollistavana infrastruktuurina.

TAVOITE 11: Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä yhdyskunnat

Selonteossa on hyvin mukana ilmastokestävän yhteiskunnnan ja liikenteen suunnittelu. Rakennetun ympäristön kehittämisessä tulisi edistää rakennuskannan integroimista tiiviimmin osaksi joustavaa energiajärjestelmää sekä rakennusten kykyä toimia pitkäaikaisina hiilivarastoina.

TAVOITE 12: Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys

Toivomme, että hiilijalanjälkien hyödyntäminen laajenisi nopeasti. Ilman näitä on vaikea opastaa tai kannustaa kuluttajia ilmastokestäviin valintoihin.

TAVOITE 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan
Selonteon tavoitteet ovat hyvät. Korostaisimme kuitenkin että tavoitteiden mukainen toiminta edellyttää systeemisiä muutoksia jotka toteutuvat parhaiten ennakoitavassa, riittävän vahvat ohjaussignaalit omaavassa markkinapohjaisessa toimintaympäristössä.

Helsingissä 2.2.2021

Jouni Keronen
Toimitusjohtaja
Climate Leadership Coalition
p. 050 4534881